ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ПАТРИАРШЕСКА КАТЕДРАЛА „СВ. АЛЕКСАНДЪР НЕВСКИ"

БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ СВЕТИ СИНОД

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА С, БРОЙ 15 | СОФИЯ, 1 – 15 АВГУСТ 2000 г. | ЦЕНА 0,40 лв.

http: //www.aster.net/ort.church.bg
e-mail: synpres@bglink.net

- *Отворени анонимни писма внасят смут – апокрифни подстрекателства срещу новите документи за самоличност*
- Старецът Паисий: *Как да посрещаме църковните проблеми* стр. 3
- *За индивидуалния подход в духовното ръководство – из духовния опит на стареца Порфирий* стр. 4
- *Чудотворни икони на св. Богородица от Атон* стр. 5
- *Наука, печалба и морал*
- *За морализма и обожението* стр. 6
- *Грях ли е да се ходи на дискотека – отговор на читателско писмо* стр. 7

Успение на Пресвета Богородица

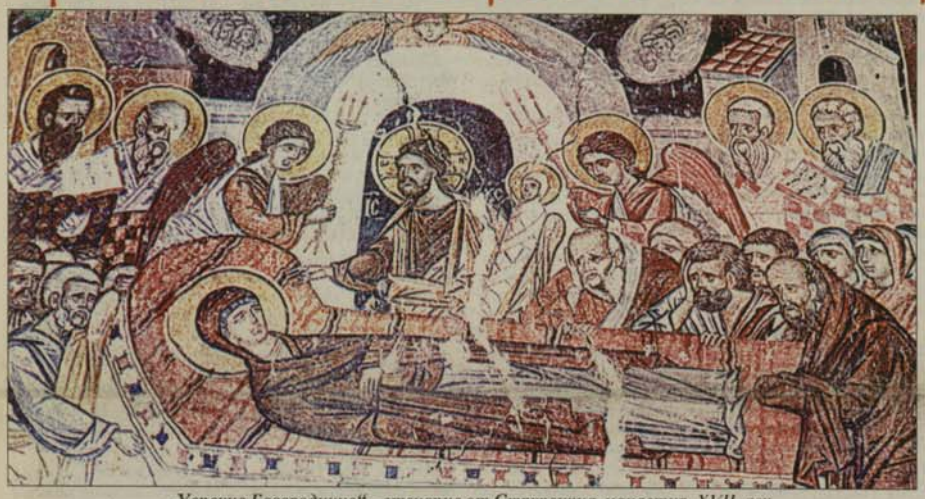

„Успение Богородично" – стенопис от Струпецкия манастир, XVII век

Тропар, гл. 1

„В раждането запази девството, в успението не остави света, Богородице: в живота премина ти, която си Майка на Живота, и с твоите молитви избавяш от смърт нашите души."

Кондак, гл. 2

„Гробът и смъртта не удържаха неуморната в молитви Богородица и неизменната в застъпничества надежда, защото като Майка на Живота Вселилият се във вечнодевствената утроба я пресели в живота."

Чудотворство на образа и първообраза

Два месеца след пребиваването у нас на Йерусалимската чудотворна икона на Божията Майка, ликът ѝ днес стои на най-необичайни места и може да бъде видян дори сред козметика и парфюми или на вестникарска будка. Трябва ли да смятаме, че това е израз на покайния дух, който отведе хиляди поклонници до светинята, или сме свидетели на нещо друго?

Другото може с горчива ирония да наречем своеобразно „поклонение" на един забързан свят, който няма време за молитва и покаяние, но с всички сили се стреми да експлоатира чудото. Тук дори не става дума за някакъв култ към св. Богородица, а за чисто потребителство – съвременното идолопоклонство. Защо наред с кока-кола, съвременна козметика, пошла вестникарщина да не можеш да се сдобиеш и с чудотворна икона? Тази идея щедро се подкрепя с усилията на „далновидни" търговци и медии.

Тенденциозно се подчертава „магическото" (или енергийно, ако щете) въздействие и не се популяризира християнското разбиране за същността на чудотворството. Защото магията е по-близо до консуматорското съзнание на съвременния човек, изисква пасивност и подчинение и обикновено удовлетворява земни желания и страсти. Докато чудотворният акт в Църквата е плод на две воли – човешката съчетала се с Божествената в стремежа си към святост.

Думите на Пресветата Дева: „нека ми бъде според думата ти", разкриват онази любов към Бога и онова смирение, които неотделимо свързват човешката воля с Божествената и правят възможен най-чудния акт в човешката история – Боговъплъщението. Затова православните християни отдават почит не просто на определен лик или изображение на Божията Майка, а както се пее в св. Литургия – те облажават по-чтимата от херувимите и несравнено по-славната от серафимите, нетленно родилата Бог-Слово, истинската Богородица величаят.

За вярващите тези думи са истинска вероизповед. Като възпяваме св. Богородица като „вместилище на невместимия Бог", ние изповядваме вярата си в Боговъплъщението. Тя е майка на Христос, Сина Божий, станал Човек „заради нас човеците и заради нашето спасение". Пречистата Дева приема в себе си Самия Бог и този невероятен за мъдруващите акт открива възможността за обновяване на творението. Св. Богородица, съединявайки в себе си творението с Твореца, разкрива тайнственото съчетаване на тварния с нетварния живот.

Затова християните признават, че в личността на Пресвета Богородица се е осъществила напълно крайната цел на тварното битие: всесъвършеното единение с Бога, пълна реализация на жизнените възможности. Цялата Църква и цялото творение се радва в нея, защото тя яви тайната на спасението – съединяването с Христа, Който прие нашия живот и ни дарува Своя.

Тайнственото проникване и съчетаване на човека с Бога е така жадуваното от тварите обожение, което ни прави причастни на плодовете на спасението – вечен живот и блаженство в Царството Небесно. Така светът чрез Родения от Пречистата Дева предузна вечния живот.

Смъртта на Божията Майка била лека като сън, затова Църквата я нарича „успение". Законите на природата били безсилни пред Пресветата Дева и смъртта, според Еклисиаст връща тялото в пръстта, там откъдето е дошло, не ѝ навредила. Както в раждането съхранява девството си, така и в успението си Девата се съединява с живота. Заспива, за да се събуди за живот, защото Вселилият се в приснодевствената утроба я пресели във вечността.

Според отец Ал. Шмеман: „когато вярващите, търсейки спасение, призовават Богородица, те търсят не юридическо посредничество, но се стремят да единят собствената си отслабваща воля с животворящата воля – на тази, която отговори „да" на спасителната любов на въплътения Бог".

Така християните почитат Божията Майка и често прибягват до застъпничеството ѝ, като се уповават на чудотворната ѝ сила. Защото именно тя чудотвори, а не определено нейно изображение. Всяко благодеяние на св. Богородица е съобразно Божия промисъл за спасение на всеки един човек и според вярата на пристъпващите към нея. Свидетелство за това е историята на всяка една нейна чудотворна икона, която става такава от момента, в който към нея бъде отправена гореща, искрена сърдечна молитва. Чудотворността на иконата е плод на молитвата и твърдата вяра или молитвата на вярата. Това е тази духовна сила, която привлича силата на благодатта и се увенчава с чудесата на Божественото милосърдие.

И чудесата не секват – чрез всички тях върху нас се излива Божията милост по застъпничеството на Небесната царица.

Времето за равносметка идва с празника Успение на Пресвета Богородица. Ще се присъединят ли към радостта на Църквата всички хора, които наскоро се уповаваха на чудотворното действие на Йерусалимската икона, ще я възпеят ли с поетичните слова на божествената служба, ще благодарят ли на Божията Майка, която не престава да се застъпва за нас и да чудотвори.

Или за потребителското съзнание на съвременника ни иконата като лична предметна придобивка с „магични" свойства вече е достатъчна?

Мария ИВАНОВА

Мормоните настъпват в Пловдив

Сектата на мормоните (т. нар. „Църква на Иисус Христос на светите от последния ден"), е купила и застроила 1800 кв. м площ в Пловдив. Цената на строежа е 1 млн. щ. д. Обектът е молитвен дом с офиспомещения и зали. Съоръжението е първо в Източна Европа, което ще бъде изцяло построено по всички специални изисквания на сектантите.

Местоположението на строежа не е случайно. Сектантите тук са открили идеални позиции сред своята основна целева група – децата и младежите.

Културно-административният център на сектата е буквално долепен до Дома за деца и юноши „Мария Луиза" и е в непосредствена близост до Родопския пансион. На стотина метра се намира Пловдивската духовна семинария „Св. Кирил и Методий". Насреща има жилищни сгради с около 70 семейства, повечето от които млади и с деца.

Това е причината представители на гражданството в Пловдив, както вече и цялата добросъвестна българска общественост, да реагират рязко срещу тази нагла агресия на сектантите.

На 12 юли т. г. в сградата на Пловдивската семинария се учредява Граждански комитет „За религиозен мир и гражданско спокойствие". Председател е Преосвещеният Адрианополски епископ Евлогий, ректор на Семинарията.

Показателно е, че сред останалите учредители има представители на различни обществени и религиозни групи – проф. Марин Роглев, психиатър, специалист по проблемите с влиянието на сектите върху обществото и подрастващите, районният мюфтия, секретарят на мюфтийството, арменският свещеник в Пловдив, директорката на Дома за сираци, Илко Илиев от ВМРО и др. Само католическият представител монсеньор Йовчев „си измива ръцете" и отказва да се ангажира.

Още по темата на стр. 2 и 3

БЪЛГАРИЯ

Архиерейски служения в Пловдивска епархия

На **7 юли**, деня на св. вмчца Неделя, Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений отслужи тържествена св. Литургия в Араповския манастир, по случай празника на обителта. В съслужение с Негово Високопреосвещенство в богослужението взеха участие игуменът на манастира йеромонах Киприян, архимандрит Наум от Варненската и Великопреславска епархия и отец Петко Балджиев от гр. Вършец, Видинска епархия, както и свещеници от Асеновград. С красивото си пеене молитвено настроение създаде доведеният от отец Петко Балджиев църковен хор.

След службата свещеннослужители и богомолци се отправиха с литийно шествие към параклиса с аязмото, разположен близо до манастира, където митрополит Арсений отслужи водосвет и молебен за дъжд.

Араповският манастир „Св. Неделя" е рядък паметник на българската култура от средата на XIX в. Той е бил важно средище в борбата за църковна независимост. Зографията на манастира е дело на възрожденския художник Георги Данчов Зографина, който освен даровит майстор е известен като близък съратник на Васил Левски. В Араповския манастир се намира единственото оригинално изображение на първия християнски епископ на Филипополис (дн. Пловдив), ученика на св. ап. Павел, св. ап. Ерм.

На **8 юли**, деня на св. вмчк Прокопий, по традиция Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений отслужи празнична св. Литургия в храм „Св. Прокопий" в пловдивския квартал „Коматево". В светата служба взеха участие и свещениците отец Александър Манчев и отец Лазар Лазаров.

„Същината на нашата вяра е общението с Христа, което се осъществява чрез богослужението" – с тези думи митрополит Арсений започна проповедта си. В нея той посочи, че център на всяко богослужение е св. Евхаристия, благодарствената жертва, която принасяме Богу, и наблегна на това, че вярващият трябва винаги и непрестанно да благодари на Бога.

Храмът „Св. Прокопий" в Коматево е единственият в България, посветен на този раннохристиянски мъченик, загинал за вярата през 303 г. в Кесария Палестинска.

На **17 юли**, деня на св. вмчца Марина, Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений в съслужение с храмовото свещенство и свещеници от Пловдив отслужи празнична св. Литургия в митрополитския храм „Св. Марина".

В словото си след службата митрополит Арсений нарече св. Марина „пример за млади и стари". Негово Високопреосвещенство посочи, че тя била само на дванадесет години, когато отворила сърцето си за Христовата вяра, а на шестнадесет вече я защитила с мъченическа смърт, предадена от собствения си баща, който бил езически жрец.

Почитта към св. Марина в Пловдив носи печата на преминала през вековете традиция. Според някои тази почит идва от времето на един голям пожар, станал в Пловдив в началото на XVII в. Тогава уплашените жители на града се обърнали именно към св. Марина да ги спаси от огнената стихия. Според други свидетелства още преди това църквата „Св. Марина" била митрополитска и централна за града. Сведения за това дава дневникът на немския пътешественик и богослов Стефан Герлах, минал през Пловдив през 1578 г. В него освен че изброява имената на всички църкви, съществували тогава в Пловдив, той отбелязва, че първа измежду тях била митрополитската църква „Св. Марина". В сегашния си вид тя е устроена през 1854 г., когато всички славянски надписи били заличени и заменени с гръцки.

Културно-просветен отдел на Пловдивска св. митрополия

Вести от Ловчанска епархия

По случай празника на Ловеч – **11 май** – четвъртък – Св. равноапостоли Кирил и Методий – президентът на Република България Петър Стоянов посети града. Той бе посрещнат в катедралния храм „Св. Троица" от Негово Преосвещенство Смоленския епископ Нестор, викарий на Негово Високопреосвещенство Ловчанския митрополит Григорий, кмета на града Пламен Еврев, народните представители от Ловешки район Васил Мандев, Кирил Баев, Янаки Стоилов, областния управител д-р Гето Джурковски и голямо множество народ. Президентът остана по време на благодарствения молебен и водосвета, отслужени от епископ Нестор и градското духовенство. От името на митрополита викарият приветства президента с „Добре дошъл!" и накрая му пожела да запише името си в летописа на родната ни история като обединител на българската нация. Катедралният хор изпя „Многая лета!" за високия гост, придружаващите го лица, правителството и народа.

На **8 юни**, Възнесение Господне – еп. Нестор освети обновения храм, посветен на Господния празник, в с. Смочан, Ловешко. Храмът е изграден през 1894 г. И днес над главния вход може да се види вграден каменен надпис от 1639 г., взет от руините на близкия Смоченски манастир „Св. Спас". Обителта била разрушена от турците в 1690 г., а по време на атеистическия режим у нас храмът бил ограбен и порутен. Родолюбивата и религиозна кметица на селото Юлия Несторова с финансовата помощ на софийския холдинг „Наш дом България" извърши голям ремонт на енорийския храм. На тържественото обновление–освещаване наред с другите гости тук бе и президентът на холдинга Иван Колев с негови сътрудници. Холдингът закупи и подари нова църковна утвар, напрестолно евангелие и кръст, свещници и други култови принадлежности.

На **18 юни** – Петдесетница – храмов празник на Етрополския манастир „Св. Троица" – епископ Нестор в съслужение с Негово Все-преподобие игумена йеромонах Мартин, свещеници от Ловеч и Етрополе, извърши богослужението в присъствието на много поклонници.

На **25 юни** – Неделя на Всички светии – по случай храмовия празник на тетевенската църква „Всех святих" епископ Нестор в съслужение с Негово Високопреподобие архимандрит Викентий от Троянския манастир, Тетевенския архиерейски наместник икоином Петко Дачев и другите тетевенски свещеници отслужи св. Литургия и поздрави всички с празника от името на епархийския кириарх.

ЦВ

† IN MEMORIAM

На **17 юли** почина протойерей **СЛАВЧО ПОПНЕДЯЛКОВ ПРАСКОВ**, роден на 11.07. 1916 г. в с. Алиню, Самоковско, бивш дългогодишен енорийски свещеник при столичния храм „Свети Дух".

Опелото му бе извършено на 18 юли в гробищния храм „Успение Богородично", Централни гробища, от Негово Високопреосвещенство Макариополски епископ Гавриил в съслужение със столични свещеници.

Бог да го прости!

Мормоните настъпват в Пловдив

Вече е заведено дело, с което ще се направи опит строежът на мормонския храм да бъде спрян. Съществуват законни основания. Извършени са груби нарушения на строителните процедури.

На това място в момента на закупуването му от мормоните е имало разрешение за строеж на хотел, което се счита за жилищна сграда. Налага се промяна на нейния статут в нежилищна чрез промяна на застроително-регулационния план (ЗРП). Задължително е да се уведомят всички съседи и да се вземе тяхното съгласие. Това не е направено. Когато научават, че в близост ще се издига мормонски храм, именно те подават жалба до Съда. При започването на обществените протести мормоните вдигат двойно надницата на строителите.

Налице са и много други мъгляви обстоятелства. Оказва се, че имотът и строежът на мормонската култова сграда всъщност са на името на фирма „Сентор Авиа" ООД с управител Христо Чаплаков. Очевидно опасната секта действа чрез свои фирми и подставени лица. Пловдивското издание на в. „Труд" от 27 юли т. г. прави предположение, че общината неслучайно е дала разрешение за строежа на обществено здание в частен имот. Вероятно собственикът – мормонското протеже Христо Чаплаков – е „дарител" на кмета, който наскоро е поръчал суперлуксозно обзавеждане на кабинета си, алармира вестникът. Освен това другата фирма на Чаплаков „Петекс 96" е била облагодетелствана от градската управа, която й е отпуснала цялата общинска реклама.

Известно е, че мормоните освен огромни финанси, имат силно политическо лоби на много места по света. Вероятно и у нас. Чудно ли е тогава, че сектите си пробиват път в България?

Откъде идва заплахата

Мормоните в България са около 1000 души, а в Пловдив – стотина. Там те вече имат солидна база – целия горен етаж на обширна търговско-административна сграда. Сегашните им зали и офиси обаче са под наем. Освен това, явно е необходимо нещо по-голямо...

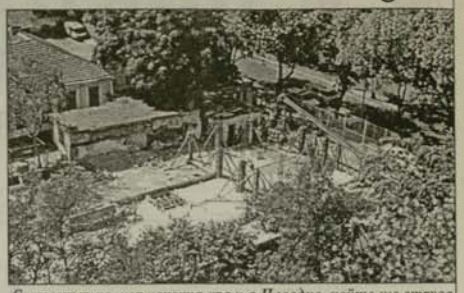

Строежът на мормонския храм в Пловдив, който ще струва 1 млн. щ. д. До него личат бараките на Дома за сираци

Всъщност новата им собственост и бъдещата сграда са твърде големи за настоящата мормонска общност. Излиза, че те не посрещат нуждите си, но инвестират 1 млн. щ. д. са само началото или по-скоро една малка част от сумите, които се влагат. На практика, изгражда се не подслон за събранията на вече приобщените мормони, а базата на една пропагандна машина, която тепърва ще започне да вербува свой контингент. Безплатни курсове по езици и компютри, рекламни материали, примамливи обещания за стипендии, пътувания и кариера на Запад са само част от методите на сектата.

Ние не се боим толкова от мормонската религиозна идеология. Пред Православието, съхранило истинското Христово учение, пред апостолското предание и светоотеческото богословие, сектантските доктрини са не просто уязвими – те са смешно елементарни и наивни.

Ако България беше икономически развита страна с висок стандарт, ако училищата, обществените сгради и домовете ни бяха оборудвани, обзаведени и поддържани добре, ако населението не чезнеше в тиха мизерия, мормоните нямаше да ни притесняват особено, нито другите вносни секти. Техните нови подредени офиси нямаше да правят особено впечатление.

Но сега, само при вида на схлупения Дом за сираци, долепен до мормонското здание, човек настръхва, като си представи какъв ефект ще има американският лукс върху бедните деца. А те са също и неориентирани, социално нестабилни.

Благодарение усилията на ректора епископ Евлогий, както и на отзивчиви християни, Семинарията е в относително добро състояние. Има богата библиотека, прекрасен храм, обширен салон. Но в близост се готви едно истинско постижение на съвременната архитектура. Там ще има компютри, блясък и дизайн.

Трябва ли нашите деца да се подлагат на това изкушение, на тази агресия на съблазните? Семинариите ни, дори да са „стълбове на Православието", семинаристите все пак са деца.

Оказва се, че на българска земя борбата със сектите не е толкова на религиозна основа, колкото на икономическа.

И все пак не е ли сега моментът колкото можем да отвърнем по същия начин? Без да изоставяме духовната просвета, да обърнем малко повече внимание на материалната база. Държавата, колкото и да е бедна, може да слезе за малко от мерцедеса си и да потегне някой и друг приют, някое и друго училище. А Църквата ни, колкото и да е икономически изнемощяла заради разкола, дали не би могла да инвестира малко повече поне в двете семинарии?

Това също е форма на борба срещу сектите. Неравностойна борба, без съмнение. Но Бог ще види усилията ни.

Благовест АНГЕЛОВ

Изоставен параклис се възстановява

Край с. Сяново, община Тутракан, се намира параклисът „Света великомъченица Марина". Край него тече изворна вода, за която се разказва,че е благословена и лекува очни заболявания. В миналото на празника на светицата се събираха много богомолци. По инициатива на русенския свещеник отец Георги започнаха строително-възстановителни работи. От няколко лета на 17 юли, деня на света Марина, тук се извършва тържествена Литургия, водосвет и курбан за здраве и отново се събират богомолци от крайдунавска Добруджа.

Георги ДРУМЕВ,
с. Бабово, обл. Русенска

Поклоническо пътуване до Египет и Израел от 2 до 11 септември 2000 г.

Пътуването до Египет включва поклонение до манастирите „Св. Екатерина" и „Св. Антоний" на Синайската планина, както и на храмове в град Кайро.

Пътуването в Израел включва поклонение до светите места в Ерусалим, Витлеем, Назарет и р. Йордан.

Справки и записвания: *до 30 юли 2000 г.*

За контакти: *ФОТОТУР – г-жа Маргарита Колева,* на телефони: 02/31 02 35 (през деня) и 02/36 39 35 (след 19 ч.)

Анонимни отворени писма внасят смут

Анонимна група, наричаща себе си „православно вярващите християни в България", е изпратила отворено писмо, адресирано до Негово Светейшество Българския патриарх Максим, с копия до Св. Синод на БПЦ, президента на България Петър Стоянов, Българското национално радио, БТА и редакцията на „Църковен вестник". Неотдавна се получи и друго отворено писмо, адресирано също до Патриарха, Св. Синод и Президента, но още и до министър-председателя Иван Костов, „168 часа", „Всичко за всеки" и „Църковен вестник". То беше също анонимно, но се споменаваше, че идва от група християни от Варна.

Отделно се разпространява „Обръщение на един атонски монах", който също си остава анонимен, колкото и смирено да звучи: „Аз съм един грешен и убог старец, но моята съвест ме кара да ви кажа за голямата и страшна опасност...".

Предмет и на трите писма са: числото и печатът на антихриста и електронните лични карти като техни носители.

Прието е на анонимни писма да не се отговаря изобщо, но случаят започва да ни безпокои. Ние много добри знаем каква е нагласата на медиите към православието. Ако тези послания останат без отговор от наша страна, ще им отговорят първи другите вестници и само богата фантазия може да си представи какво би се изляло върху облика на Православната ни църква.

„Църковен вестник" се постара да даде трезва оценка на тези въпроси в няколко скромни материала в предишни броеве. Усилията ни бяха да анализираме различни явления в тяхната пълнота, за да сме способни да противостоим на лукавството на света, без да изгубим трезвостта и Христовия мир в душите си.

За авторите на отворените писма тези усилия не са нищо повече от груби противоречия и взаимни отричания на твърденията. Това няма да ни откаже от намерението трезво и в християнски дух да продължим да разглеждаме явленията от всичките им страни, но не еднозначно, не и разпокъсано, а многопланово и във взаимна връзка.

Обезпокоително е, че тези анонимни християни започват с подозрителна самоувереност да твърдят, че новите лични карти и паспорти носят по някакъв таен начин в себе си духа и печата на антихриста. Опирайки се на своя собствен авторитет, тези хора пряко подстрекават други вярващи да не приемат новите документи, които били „бесовски", и натоварват съвестта им с тежки апокалиптични предупреждения и заплахи.

„Грешният и убог старец" например доста смело залага съвестта си на духовник, като самонадеяно твърди: „Подписвайки се в тези документи с трите шестици, вие се подписвате и подчинявате на сатаната... Аз, грешният, на всички мои духовни чеда не благославям да вземат тези проклети бесовски документи".

Добре, но новите български лични карти и паспорти дори не са електронни. В тях няма и следа от микрочип. Три шестици по тях също не виждаме. Ако „убогият старец" се окаже неправ, кой ще поеме отговорността за съблазънта, в която е въвел мнозина доверчиви?

Научихме, че на Света Гора, в близост до българския манастир „Св. Георги-Зограф" се е заселил един руски монах, считан за благодатен старец, който е увлякъл след себе си доста ученици. Сред тях са и няколко от най-младите наши сънародници.

За благочестието, ревността по Бога и подвижничеството в чистота, молитва и пост ние облажаваме и дълбоко почитаме тези хора.

Обаче от този старец и групата около него тръгва един все по-набъбващ смут във връзка с новите документи за самоличност. Нездрав апокалиптичен дух на тези тема се насажда вече и в България в определени християнски среди, които изглежда са във връзка с някои ученици на този старец. Не е сигурно, но е вероятно от тези среди да произхождат и въпросните отворени писма.

Заявяваме, че те имат апокрифен характер и не отразяват единодушната позиция на зографското братство, нито са съгласувани със Св. Синод на Българската православна църква.

Влиянието на тези писма и настроения е вредно за духовния живот на българските православни християни, защото:

1. Неправилно поставят проблемите, свързани с последните времена и антихриста, като пропускат същността, а изтъкват формата. В тях като основна заплаха се посочват средствата, а не главните причини, т. е. отделни документи и технологии, а не глобалните съблазни на времето, които са по-лукави, сложни и изтънчени, отколкото някои си представят.

2. Представляват съблазън за мнозина доверчиви християни, като ги подтикват към крайни и необмислени действия, без да е назряла необходимост.

3. Правят тълкувания на книгата „Откровение" на св. Йоан Богослов, като пренебрегват предупрежденията на светите отци, че е опасно тази книга самонадеяно да се тълкува.

4. Подценяват смисъла на християнското изповедничество на вярата с това, че се опират на мъгляви и неясни предположения относно някакви „тайни" клопки, „скрити" печати и числа и т. н. Като изкупени на висока цена – Кръвта и Тялото на нашия Спасител и Господ Иисус Христос – нашето спасение не може да е поставено в залог на догадки и опасения, граничещи със суеверието.

Доброволното мъченичество според тези анонимни писма се свежда до безсмислено отхвърляне на документи за самоличност, чието притежаване не е въпрос на вероизповедание, а гражданско задължение, което не предявява никакви изисквания за верово определяне или самоопределяне.

ЦВ

Старецът Паисий

Как да посрещаме църковните проблеми

Да избягваме крайностите. С крайности не се решават проблемите. Вие знаете как продавачите на пазара изравняват везните – съвсем малко прибавят или отнемат, и така постигат точността и равновесието. С други думи, нито прибавят рязко, нито отнемат много. Двете крайности винаги измъчват Майката Църква. Самите вярващи, които ги поддържат, също се измъчват, защото двете крайности пронизват... Сякаш единия край го държи демонизиран, който е изпаднал в духовна безчувственост (нехайство към всичко), а другия край го дърпа луд, който има незряла ревност и твърдоглавие. Един духовно безчувствен и един зилот с младенческа ревност никога няма да се разберат, но постоянно ще се ядат един другиго и ще си разменят удари, защото и двамата са лишени от Божията благодат. Тогава – Господ да е на помощ! – двете крайности могат да се борят постоянно и да не му се види краят... Тези, които успеят да смекчат двете крайности, да ги обединят, да ги приведат към съгласие, ще се удостоят от Христа с два мученически венеца!

Да внимаваме да не създаваме проблеми в Църквата, нито пък да уголемяваме малките човешки безредици, за да създаваме по-голямо зло и да се радва лукавият. Който заради малката нередност се разстройва дълбоко и с гняв се впуска уж да я поправи, прилича на несмислена девойка, която, като вижда, че свещта започва да капе, се втурва уж да поправи това, но така разсейва хората в църквата и причинява по-голямо безредие в момента на богослужението. За съжаление в наше време има много хора, които разстройват Майката Църква. Които сред тях са образовани, се вкопчват за догматите с ума си, а не с духа на светите Отци. Които пък са необразовани, се вкопчват с нокти и зъби за догматите, (затова и скърцат със зъби, когато говорят за църковните проблеми!) и така нанасят по-големи злини на Църквата, отколкото противниците на нашето Православие. Добре е реката да не е буйна, защото завлича със себе си корениця, камъни, хора, но, разбира се, и прекалено бавната река не е хубава, защото тогава се заблатява.

Има някои, които се занимават с това да се критикуват един другиго, а не е единствено полезното. Следи другия повече от себе си. Следи какво ще каже или напише другият, за да го удари безмилостно, докато самият той, ако кажеше или напишеше същото, щеше да го подкрепи с много цитати от св. Евангелие и светите Отци. Злото, което прави, е голямо, защото, от една страна, безчести ближния си, а от друга, го злепоставя пред останалите вярващи. Често пъти посява и неверие в душите на по-слабите, защото го скандализира. Които оправдават злобата си с мнима грижа за другите, а не за себе си, или с желанието да направят публични църковните проблеми (дори нещата, които не са за казване), нека започнат първо от собствената си малка църква, от семейството или братството си, и ако им се стори полезно, нека орезилят и Майката Църква. Обаче аз мисля, че добрите деца не обвиняват майките си.

Всички са нужни в Църквата. Всички й предлагат служението си – и тези с меки характери, и по-строгите. Както за човешкото тяло всичко е потребно – и сладкото, и соленото, дори и горчивото, защото всичко притежава своите съставки и витамини, така и в Тялото на Църквата всички са необходими. Единият допълва характера на другия и всички сме задължени да търпим не само душевния характер на другия, но и човешките му слабости. За съжаление някои имат недогични изисквания към другите. Искат другите да имат същия характер като техния, и ако някой е малко по-мек или по-рязък, веднага вадят заключението, че той не е духовен човек.

ВНИМАНИЕ – СЕКТИ!

Визитната картичка на мормоните

Основател на сектата е Джоузеф Смит. Той произлиза от семейство, пристрастено към алкохола, нерелигиозно и необразовано. Бащата се увлича по окултизъм и търсене на скрити съкровища. Окултната закалка ще помогне на сина в първото от безкрайна поредица видения „да се срещне с Бог Отец и Бог Син и Сам Бог Отец да го посочи за нов пророк и апостол, призван да върне изгубената през вековете апостолска чистота на християнството". Във второ видение му се явява ангел на име Морони, който посочва мястото и времето, когато Джоузеф Смит ще намери „Книгата на Мормон", съдържаща „истинския завет на Иисус Христос" и разкази за американската история с начало вавилонското стълпотворение. Написана на различни езици, по „чуден" начин Смит я превежда на английски и издава. Годината е 1830...

Джоузеф Смит основава т. нар. „Църква на Исус Христос и на светите от последните дни". По откровение „свише" е избран за пророк, преводач, апостол и старейшина на сектата.

Годината е 1843. Мормоните са в щата Илинойс. Джоузеф Смит основава град Науво. Той е кмет, шериф, съдия и главнокомандващ на местната армия, съставена само от мормони. Въвежда полигамията като богоустановена форма на живот... Но не всички са съгласни с това. Щатски вестник разкрива полигамията. Армията на Смит напада редакцията на вестника и я подпалва. След което водачът на мормоните е арестуван за вандализъм, блудство, неморален живот и измани. На следващата 1844 г. разгневени граждани нападат затвора и линчуват Смит.

Наследникът му се казва Бригъм Йънг, наричан „ангелът на отмъщението". Мормоните отново са на път. През 1847 г. Йънг основава гр. Солт Лейк Сити в щата Юта. През 1890 г. мормоните се отказват от полигамията и се установяват в отделен щат, управляван само от тях.

Това е накратко историята. От тогава до днес са изминали 153 години. Сега наследниците на Джоузеф Смит и Бригъм Йънг не са „ангели на отмъщението" (поне не открито), а солидни хора със солидни банкови сметки и влияние в бизнеса и политическите среди на САЩ. Също като Обединителната църква на Муун и Сциентологичната църква те са не само секта, а и могъща финансова империя.

Ето някои по-влиятелни мормони: Уилям Мериот, директор на хотелската верига „Мериот", Лари Милър, собственик на баскетболния отбор на НБА „Юта джаз", Джеймс Флечър, ръководител на космическата програма на НАСА, генерал Оукс, командващ обединените въздушни сили в Европа, адмирал Йост, командващ американската брегова охрана, Ричард Суийт, американски посланик в Дания, Джон Мензес, бивш културен аташе на САЩ в България, и настоящият върховен старейшина на мормоните Езра Бенсън, бивш финансов министър на САЩ... Случайни хора няма.

По данни на сектата нейните членове са около 10 милиона, разпръснати в 150 страни. В това няма нищо чудно, като се има предвид практиката на мормоните да кръщават покойници. Само в САЩ те са около 5 милиона, като 70% от населението на щата Юта са мормони. Пак там тяхна собственост е най-големият частен университет „Бригъм Йънг" с капацитет 27 хиляди места.

Ето някои положения от учението на мормоните, дотолкова кощунствени, че не се нуждаят от коментар.

Мормоните се нарицат истински християни и апостоли, но учат: че Иисус Христос бил брат на сатаната, че бил роден от Адам и Мария. Той бил един от боговете. Св. Троица не била единна и неразделна, а три различни и несвързани едно с друго божества. Иисус Христос имал няколко жени и сватбата в Кана Галилейска била именно Неговата, защото нямало как по-друг начин да се обясни защо са Го следвали толкова жени...

Мормоните са в България вече десет години и казват, че нито подписки срещу тях, нито политиците ще ги спрат!

Емил ПАРАЛИНГОВ

За индивидуалния подход в духовното ръководство

Из спомените на о. Георги Евтимиос за стареца Порфирий

Старецът считаше всеки човек за единствена и неповторима личност и решаваше всеки проблем в зависимост от личните качества на всеки.

Затова много често казваше различни неща на двама души, които имаха на пръв поглед еднакви проблеми. У всекиго той виждаше различни предпоставки, затова и на всекиго предписваше различно лекарство за решаването на проблема му. Често ни казваше: „Това, което ви казвам, не го казвайте и на други хора, защото това са лекарствата, подходящи за вас, за вашия случай. Същите неща при друг човек, дори когато има външно същите като вашите симптоми, няма да имат тези резултати."

Често пъти се удивлявах на отговорите на безбрачния отец Порфирий по въпроси за брака, съпружеските отношения, родителството и т.н. Отговорите му не бяха клишета, нито неумолими, сурови и „обективни". Бяха отговори, пълни с любов и истина, нежност и прозорливост, винаги в зависимост от конкретното състояние, нуждите и възприемчивостта на всеки човек в определения момент. Желаейки спасението на хората, той не се стремеше да постави всички в „един калъп", за да създаде еднакви лица, но като човек изпълнен с Дух Свети ръководеше всекиго според волята на Христос, давайки „на всеки ... според мярката на дара Христов" (Ефес. 4:7), за полза на душата. [...]

Със своята простота и достъпност той създаваше у всеки човек, който го доближаваше, атмосфера на уют и доверие, което е абсолютно необходимо за тайнството на покаянието и изповедта. Хора, които се затрудняваха да изповядват греховете си пред други духовници, със стареца Порфирий се чувстваха спокойни и се изповядваха.

Той слушаше с голямо внимание всичко, което му говореше всеки един посетител, защото притежаваше способността пастирски да изслушва хората. Слушаше внимателно и след това говореше – словото му бе винаги кратко и ясно, като имаше за основен принцип преодоляването на „нивелацията на личността". За него всеки човек бе единствена и неповторима личност, с неоценима стойност.

Старецът Порфирий посрещаше проблемите ни с внимание, чувство за отговорност и с много молитва. По време на изповед бе мълчалив и чувствахме, че се моли и проси просветление от Бога. Характерно бе и това, че не бързаше да даде отговори, за да направи добро впечатление. Понякога ни казваше: „В този момент нямам сведение за това, не мога да ви кажа нищо" и по-късно се връщахме за втори или трети път към същия въпрос.

Молеше се денонощно за хората и техните проблеми. И всички, които имаха щастието да общуват с него и да бъдат негови духовни чеда, могат да разкажат за плодовете на тези молитви.

Правеше силно впечатление, че по време на изповед старецът Порфирий посочваше като корен на проблема нещо, което на пръв поглед нямаше нищо общо с конкретния случай. Най-често посочваше като причина егоизма, който считаше за основа на всички грехове и човешки проблеми. Много са нещата, които могат да се кажат. Аз искам да спомена само някои от съветите на стареца, които ми се струва, че важат за всички хора.

Често му говорехме за децата си и за различните трудности, които срещаме при възпитанието им. А той ни отговаряше по своя характерен начин: „Станете святи и децата ви ще бъдат добре." Тези думи повтаряше непрекъснато.

Що се отнася до възпитанието, подчертаваше да не се оказва натиск върху децата, т.е. възпитанието да не е принудително, защото тогава има противоположни резултати. Това му слово бе наистина ценно и помогна на много родители да променят поведението си към децата, а и на много деца, които страдаха от макар и добронамерения натиск на родителите си, да намерят своя път и да се успокоят.

Спомням си един от съветите му за поста. Ставаше дума за едно новобрачно семейство. Съпругът беше свикнал да пости, докато съпругата поради семейното си възпитание нямаше този навик. Не бе негативно настроена, но просто така бе свикнала. Когато споделиха със стареца този проблем, той посъветва съпруга следното: „Ти ще постиш, както винаги досега. Но на жена си никога да не говориш за пости. А по време на пост хладилникът ви да бъде пълен с продукти. Жена ти нека яде каквото иска, а ти ще пазиш постите."

И наистина, както по-късно сподели това семейство, дошло време, когато, следвайки съвета на стареца Порфирий, съпругата последвала съпруга си и в спазването на постите.

Често говореше за онова особено състояние на психопринуда, в което се намират много хора – състояние, в което човек насилва себе си да прави неща, в които нито вярва, нито го изразяват. Това е странно състояние, голямо душевно объркване, което причинява на човека вътрешен смут и страшно безредие. Старецът помагаше на тези, които имаха такъв проблем, да го осъзнаят и после им даваше съвети как да го преодолеят – отдавайки себе си на Бога, чрез молитва и живот според волята Божия.

Друго, което искам да споделя, защото вярвам, че интересува всички хора и най-вече християните, е темата за лукавите помисли. Всички познаваме борбата с помислите, която води срещу нас дяволът. От опита си на свещеник и духовен наставник, с което служение Господ ме удостои, знам колко много хора се объркват и истински страдат от това.

Когато веднъж попитахме стареца за този проблем, той ни отговори: „Вие следвате своя път. Дяволът идва с помислите и ви дърпа за ръкава, за да ви отбие от пътя. Вие не се обръщайте, за да започнете разговор с него или да спорите. Следвайте пътя си. Той ще продължи да ви дърпа за ръкава, но вие продължавайте да вървите, на него ще му омръзне и ще ви остави."

Бих искал да спомена нещо за учителите. Това са съвети, които старецът даде на една учителка, която току-що бе направила своя професионален избор и скоро щеше да започне работа в едно училище. Той ѝ каза: „Когато отиваш в училището, да казваш тази молитва: „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме". Когато влизаш в клас, да чувстваш, че влизаш в църква. Отнасяй се с децата с любов и строгост. Защото като чувстват любовта ти, те ще приемат и строгостта ти и ще те обикнат. Ако някое дете създава по-големи проблеми и предизвиква неприятни ситуации в класа, да дадеш името му на свещеник да го спомене на проскомидията."

Из книгата „Старецът Порфирий – срещи и свидетелства"

Кратки диалози

на стареца Порфирий с негови духовни чеда

Тези кратки разговори са изпратени от различни духовни чеда на стареца с цел да бъдат публикувани в биографична книга за живота му като още един щрих към портрета му на духовен наставник и изповедник. Както самият отец Порфирий многократно повтарял, никой от конкретните му съвети нямал характер на универсално предписание за поведение или разрешаване на житейски проблем. Всеки отговор бил от духовна полза за конкретен човек, чийто вътрешен свят и проблеми старецът познавал. Всяко абсолютизиране на думите на стареца, чрез изваждането им от конкретния контекст би било тенденциозно и води до създаването на някакви нравствени постулати за поведение в ежедневието, което не е в духа на Православието.

– Само за егоизма ми говорите, отче.

– Да. Защото не трябва да остане нито следа от егоизъм в нас, нито следа, чуваш ли?

*

– Да придобиеш смирение, колкото може по-голямо смирение.

– Трудно е, отче, в света, в който живеем. Как да го постигна?

– Като обикнеш повече Христа.

*

– Бих искала, отче, да накарам и родителите ми да повярват в Бога, както вярвам и аз, защото те са доста равнодушни към вярата. Но вече е късно, след като са възрастни и се намират на края на живота си.

– Въобще не е късно. Всъщност, тази възраст е най-подходящото време.

*

– Харесва ми да ходя на театър и на кино. Но някои приятели ми казват, че истинският християнин няма нужда от това и дори не трябва да стъпва на такива места. Какво казвате вие, отче?

– Да ходиш, след като ти харесва, не е лошо. Значение има да не ходиш там, за да гледаш сцени, които удовлетворяват някакви твои плътски желания.

*

– Какво да правим с детето си, отче, което е изпълнено с несигурност и страхове?

– Вие носите цялата отговорност за това. Още от майчината утроба с лошите връзки помежду си сте създали всички тези духовни травми, които то ще носи през целия си живот.

*

– Страхувам се, отче, да се оженя, за да не попадна на някоя лоша жена.

– Една лоша жена може да се окаже твоята възможност за рая.

*

– Трябва ли, отче, да помагам непрекъснато материално на ближните си, които имат нужда? Питам ви, защото както знаете, нямам големи финансови възможности.

– Когато можеш, прави и това. Но много повече да помагаш на околните си с това да им говориш, да ги слушаш, когато искат да споделят с теб проблемите си, да изкажат болката си. Да им правиш компания, за да не се чувстват самотни.

*

– Дъщеря ми, отче, живее грешен живот. Как да я спася?

– Само чрез собствената си святост. Светостта на родителите спасява децата им.

*

– Как да се откажа от цигарите? Много пъти опитвам и все не успявам.

– Всеки път, когато се появява желанието да пушиш, казвай: „Господи, помилуй ме". Христовата молитва е решение за всеки наш проблем. Виждаш, дори и този папагал, това хубаво птиче, което имам тук в стаята си, и то се научи да казва: „Господи, помилуй ме".

*

– Всички ме съветват, отче, сега, когато съм в началото на своята бременност, да се изследвам, за да бъда сигурна, че детето ми няма да е уродливо или с каквито и да било други физически недъзи.

– И после какво ще правиш? Ще направиш аборт? Ако направиш такова нещо, да не търсиш никога повече съвета ми, защото няма да имам какво да ти кажа вече.

*

– Често ме обхваща меланхолия, отче.

– Защо седиш толкова време затворена у дома си?

– Ами къде да ходя?

– Да ходиш на екскурзии, в планината. Това помага много.

*

– Както знаете, отче, имам немалко образования. Да следвам ли и богословие?

– Не е необходимо. Достатъчно е да изучаваш Свещеното Писание и отците на Църквата. Там ще намериш всичко.

Страницата подготви Златина КАРАВЪЛЧЕВА

Чудотворни икони на св. Богородица от Атон

Наричат Света Гора „Градина на св. Богородица". Монасите, които се подвизават там, са свидетели на нейните безмерни чудеса. Всеки, който непредубедено и със смирението на поклонник посети Света Гора, ще се увери в това. За критично настроените рационалисти обаче православната мистичност на това място остава напълно непозната. Сякаш умишлено скрита. Те няма да преживеят чудо – дори и най-малкото, колкото и да желаят това скрито в сърцата си. Към тях сякаш са отправени думите на Христос: „род лукав и прелюбодеен иска личби. Но личби няма да му се дадат". И за тях Света Гора ще си остане място, изпълнено с легенди и митове. Дори да се удостоят да видят някои от многобройните чудотворни икони, те ще открият у тях само ценни паметници на църковното изкуство. Че това е така, доказват многото разкази на посетилите Атон изследователи и учени, природолюбители и всякакви туристи, които след това са решили да опишат преживяванията си – в тях няма и помен от чудо и мистика.

Защо се случва това? Нима чудотворните икони не са „еднакво чудотворни" винаги? И какво всъщност е нужно, за да се случи чудо в Православната църква? Уточняваме, в Православната църква, защото извън нея също могат да се случват чудеса, но в повечето случаи те нямат Бога за своя причина. Нужно е единствено потребното – вяра и любов. Само тези две думи, които са се превърнали в изтъркани клишета в устата на съвременния свят, могат да „направят" една икона „чудотворна". Никое свещено изображение не е вършило чудо „само по себе си", „заради себе си". Всяко чудо, извършено чрез православната икона, е ***отговор на Бога*** *на съзнателна, гореща и настоятелна* ***молитва****. Чудотворността не е безлична сила, която някой приема и усеща, а друг по неизвестни причини – не. Като отговор на Бога, всяко чудо има дълбок смисъл. Бог не би извършил нещо, за да се чувства някой „някак по-добре и по-работоспособен" (каквито мисли споделиха някои хора за действието на разпространяваните „чудотворни снимки" на Йерусалимската св. Богородица) или пък да задоволи нечие любопитство („дали пък ще се случи нещо, ако докосна тази икона?"). Не, православната църковна история и предание категорично отхвърлят това отношение към чудесата. Само поднебесните духове на тъмнината вършат впечатляващи чудеса, много от които дори нямат определен смисъл. Когато Бог извършва чудо чрез някоя православна икона, Той поставя към човека високи изисквания, защото „комуто много е дадено, много и ще се поиска". В деня на Съда Той ще потърси отговор от човека как е отговорил на Божието послание – осмислил ли е нещо в живота си, променил ли е нещо, направил ли е крачка към своето спасение. Или просто се е „възползвал" от чудото, чисто потребителски е уредил своя проблем и е продължил пътя си, без да направи нищо за своята душа. В Православната църква всяко чудо е послание. Историята на чудотворните икони на Божията Майка, които публикуваме в този брой, потвърждават това.*

ЦВ

Тази чудотворна икона на Божията Майка се пази в Иверския (грузински) манастир на Света Гора. Тя е на повече от 1200 години и се свързва с гоненията срещу иконите през 9 век. Византийският император Теофил предприел поредното жестоко гонение, като наказвал всеки иконопочитател, а намерените икони били унищожавани. Една благочестива вдовица от Никея, в Мала Азия, пазела в дома си икона на Божията Майка. Императорски служители претърсили къщата й и открили иконата. Поискали подкуп, за да не я издадат на императора. Вдовицата им обещала парите за следващия ден. През нощта тя взела сина си и иконата и отишли на морския бряг. Там жената горещо се молела на Божията Майка да покаже силата си и да запази и тях, и светия си образ от поругание. Жената пуснала иконата по вълните и за голямо удивление тя не заплувала хоризонтално, а изправена се отдалечила от брега. Майката убедила сина си да напусне града и да отиде в Гърция, за да запази поне той живота си. Момчето оказало послушание на майка си и така се озовало на Атон. Няколко години по-късно там бил основан и Иверският манастир, където се установил младият монах.

Св. Богородица – Вратарница

След години монаси от няколко манастира станали свидетели на странно явление – огнен стълб се спускал от небето към морската шир. Монасите слезли на брега и видели във вълните икона. Всички опити да я изкарат на сушата обаче, останали без успех. Малко над Иверския манастир живеел един отшелник на име Гавриил. На него се явила Божията Майка и му казала: „Гавриле, иди при игумена и братята и им кажи, че желая на тях да дам иконата си, за да ги пази и помага. А ти иди на морето и тръгни по вълните, така всички ще познаят волята ми." Както поискала Владичицата, така и станало. С голяма почест монасите въвели иконата в светия олтар. На следващия ден обаче я открили над централната порта. Това се повторило няколко пъти, докато св. Богородица отново не открила волята си на игумена на манастира: „Кажи на братята да не ме притесняват вече, защото не желая да ме пазите, но аз дойдох да пазя вас не само в този живот, но и в бъдещия... И нека това ви бъде знак – докато виждате моята икона в тази обител, благодатта и милостта на моя Син към вас няма да пресекне."

Тези събития дали името на иконата – „Вратарница".

Св. Богородица – Достойно ест

Иконата „Достойно ест – Милваща" се намира в Карея – столицата на Света Гора. Поставена е на горното място в олтара на съборния храм, построен малко след 843 г. и осветен от св. Атанасий Атонски. Нейната история е свързана с чудно явяване на архангел Гавриил. Светогорски старец живеел като отшелник със своя послушник в малка килия, недалеч от Карея. Един ден старецът се отправил към катедралния храм за всенощно бдение, а ученикът останал в килията да извърши службата. Привечер към килията се приближил непознат монах, когото послушникът приел с подобаваща почит. Заедно започнали всенощната служба. Когато застанали пред иконата на св. Богородица, за да я възвеличаят с древната песен на св. Козма Маюмски „Честнейшую херувим", непознатият гост казал, че при тях преди тази песен се изпълнява следното: „Достойно есть яко воистину блажити тя Богородицу, присноблаженную и пренепорочную и Матер Бога нашего". Умилен, послушникът помолил непознатия да запише текста на песента, но в килията нямало нищо подходящо за писане. Тогава странният гост казал, че ще изпише тази песен върху камъка, за да я научи всеки християнин. Станало чудо, в ръцете му камъкът омекнал като восък и думите дълбоко се врязали в него. След това небесният гост изчезнал. Послушникът разказал всичко на стареца, а той го обявил пред събора. Монашеската общност изпратила каменната плоча на патриарха и на императора в Константинопол, заедно с описание на чудното събитие. Оттогава този химн се изпълнява в целия православен свят. Чудото станало на 11 юни, неделя, през 982 г. Чудотворната икона, пред която за първи път е изпълнен химнът на Божията Майка, е наречена „Достойно ест". Всеки втори ден на Великден около Карея се извършва литийно шествие с чудотворната икона. Църковното предание разказва за многобройни чудеса, случвали се по време на литията векове наред.

Килията „Достойно ест", в която се извършило чудото, е сред големите български светини на Света Гора. В продължение на стотици години в нея се подвизават български монаси.

Неотдавна във връзка с 2000 години от Рождество Христово иконата „Достойно ест" бе изложена за поклонение в Атина. Близо месец безкрайните опашки от поклонници не намаляха. Събраната сума от милион и половина долара бе дарена на пострадалите от миналогодишното земетресение в Гърция.

Чудотворната икона на Божията Майка „Посечена" се пази във Ватопедския манастир и носи странното си име от следния случай. Един млад монах в манастира изпълнявал послушание да чисти съборния храм. Той винаги се увличал в работата си и закъснявал за обяда в трапезарията. Това му създавало много конфликти с отговорника в трапезарията. Един път монахът закъснял много и когато отишъл на обяд, му отказали дори парче хляб. Младият монах изпаднал в силен смут, съзнанието му се замъглило и в такова състояние влязъл в храма. Там възроптал пред една икона на Божията Майка: „Толкова години служа в твоя храм и накрая дори парче хляб нямам." Без да разбере как, той грабнал един нож и го забил в иконата. От прободеното място бликнала кръв. Ужасен, монахът се строполил в несвяст на земята. Когато дошъл на себе си, зрението му било изчезнало, а всички части на тялото му неистово трепереле. Манастирското братство било ужасено от случилото се и в същото време дълбоко съчувствало на умопомрачения брат. В продължение на три години той се каел. Тогава в сън на игумена се явила св. Богородица и му казала, че заради молитвите на цялото братство и заради личното покаяние на монаха му прощава светотатството и ще върне зрението му. Но в деня на Страшния Съд ръката, пробола лицето на Божията Майка, ще бъде съдена от нейния Син. Изцеленият монах прекарал остатъка от живота си в непрестанни молитви пред посечената икона. На края на живота си, той се удостоял с небесното посещение на св. Богородица, която му благовестила, че е намерил милост и прошка за деянието си, но повторила странните думи, че ръката му ще бъде изпитана в деня на страшното и славно Пришествие.

Св. Богородица – Посечена

Когато три години след смъртта на монаха братята отворили гроба според обичая на Света Гора, видели, че десницата му останала покрита с плът и имала страшен и отблъскващ вид.

Днес тази икона се намира в Хилендарския манастир и е сред най-древните в света. Свързана е с големия църковен отец св. Йоан Дамаскин.

През 8 век св. Йоан Дамаскин живеел в Дамаск и заемал отговорен пост в града. Писмено и устно защитавал православното учение за иконите и така си спечелил ненавистта на иконоборците в съседна Византия. Управляващият тогава император Лъв Исавър пожелал да го злепостави пред управителя на Дамаск. Обвинил св. Йоан Дамаскин, че е написал писмо до императорския двор, изпълнено с хули към градоначалника на Дамаск. В Дамаск присъдили на св. Йоан тежко наказание – да му бъде отрязана десната ръка и да бъде окачена на централния площад. И това било изпълнено.

Св. Богородица – Троеручица

Св. Йоан убедил управителя на Дамаск да му върне отрязаната ръка. Цяла нощ светецът прекарал в горещи молитви пред иконата на св. Богородица и умолявал Божията Майка да излекува ръката му, за да може отново да защитава с писмено слово учението за иконите. В момент на полусънно състояние той видял св. Богородица, която му казала: „Йоане, молитвата ти е чута и ръката ти вече е здрава. Но не забравяй да вършиш това, което ми обеща." Когато се събудил, св. Йоан Дамаскин видял, че отсечената част от ръката се е съединила със здравата част. В знак на благодарност св. Йоан Дамаскин поръчал за изработка една сребърна ръка, която поставил на иконата на св. Богородица. Оттук тя получила и името си – „Троеручица". След това събитие св. Йоан Дамаскин приел монашество и се подвизавал в манастира „Св. Сава Освещени" близо до Йерусалим, като взел със себе си и чудотворната икона. Преданието казва, че по волята на самата Божия Майка иконата се озовава на Света Гора, в Хилендарския манастир.

ВЯРА, ЦЪРКВА, ОБЩЕСТВО

Преображение Господне

Блажени са приемащите Христос, идващ като светлина в тъмнината, защото те са станали синове на светлината и деня. Блажени облеклите се сега в Неговата светлина, защото те вече са облекли брачна дреха. Те няма да са с вързани ръце или нозе и няма да бъдат хвърлени във вечния огън. Блажени са вкусващите ежечасно неизреченната светлина с устата на ума, защото те ще ходят благообразно като в ден и ще прекарват времето си във веселие. Блажени позналите Господнята светлина още в този живот като Него Самия, защото те непосрамени ще застанат пред Него в бъдещия век. Блажени живеещите винаги в светлината Христова, защото те сега и во веки ще бъдат вечно Негови братя и сънаследници. Блажени запалилите сега светлина в своите сърца и съхраняващи я неугасима, защото те в светлина ще срещнат Жениха в края на живота си и заедно с Него ще влязат в брачния чертог като факлоносци... Блажени озарените от Божествената светлина и виждащи своята немощ и разбиращи безобразието на своето душевно одеяние, защото те постоянно ще плачат и ще се умият с потоците сълзи. Блажени доближилите се до Божествената светлина и проникналите в нея, и целите станали светлина, разтваряйки се в нея, защото те изцяло са свалили мръсната дреха и повече няма да плачат с горчиви сълзи. Блажен е съзрелият светлината на света, приелият образ в нея, защото той, имайки в себе си Христос Младенеца, ще се счита Негова майка, както Той, истинно обеща: „ето Моята майка и Моите братя". Кои? Тези, които слушат и изпълняват словото Божие.

Преп. СИМЕОН НОВИ БОГОСЛОВ

Наука, печалба и морал

Съобщението за разшифроването на човешкия ген дойде като следствие от цяло десетилетие на усилени проучвания от многонационален консорциум. Новото откритие повдигна множество етични, медицински и правни въпроси, предизвиквайки загрижеността на обществото и законодателите в не една насока.

Обществени и частни изследователски екипи се надпреварват да разгадават човешкия ген. Но дали това настървено състезание се провежда от любов към науката, от хуманизъм и себеотрицание, или с цел да се поддържа лидерско място в контрола на информацията? По-вероятно второто. В този забързан и егоистичен век на технологии информацията не е пари – тя е много пари. Разгадаването на мистерията на човешкия живот и смърт се превърна в „свещен Граал" за фармацевтичната индустрия.

Големи са спекулациите и с патентите за нововъведенията в областта: продукти и технологии. Компаниите-инвеститори получават монопол над новите пазари, позволяващи им да патентоват и продават откритията на учените на щат при тях. От друга страна, появява се нов казус: имаме ли право – не само законово, но и морално – да патентоваме открития относно природните закони. Сър Исак Нютон не би могъл да претендира за патент върху гравитацията, въпреки че е безспорният й откривател.

Откритията в генетиката биха могли да направят революция в методите за диагностика на заболявания и да помогнат на учените да открият нови, новаторски лечения за всичко: от рак до синдрома на Алцхаймер. Голямата надежда на фармацевтичната индустрия е, че щом веднъж генът е окончателно разгадан и разчетен (което се предвижда да стане до няколко години), учените ще разбират много по-добре измененията в гените, които причиняват болести. Тогава те ще могат да произвеждат много по-мощни медикаменти, съобразени с личния генетичен профил на пациента – потенциално отваряйки вратите за истински потоп от новооткрити лекарства. И точно тук възниква едно небезосновано опасение: дали тестовете, създадени, за да установяват измененията в гените с цел контрол върху болестите, няма да доведат до съвсем нов повод за омраза – към тези, които ще бъдат определяни като „дефектни"? Човешкото общество, което от векове, а и все още прохожда в изкуството на толерантността и разбирателството, може да стане за пореден път опасно за собствените си членове. Говорим не за мутанти, а за т. нар. „рискови" индивиди. Те ще са генетично предразположени към някоя болест, но с реалната възможност никога да не заболеят от нея. (Познаването на гените носи нови възможности за медицината не само за борба с болестите, но и за откриването на предразположеност към тях далеч преди да има реална опасност.) И въпреки този шанс, те може да бъдат третирани неравностойно. Не става въпрос само за евентуален отказ да ги застраховат, а за жизненоважното, което е намирането на работа. Не дори за професионална реализация, а за препитание; за отношението на обществото към тях като социална група, за дискриминация – рана, която днес е на път да зарасне и която повече от всякога по невнимание можем да отворим с обновена сила. Какъв живот ще живеят тези така наречени „рискови индивиди?" Дали в желанието си да подобрим стандарта на живот, в стремежа си към овладяването на все повече и повече знания не полагаме основите за поредната антиутопия в човешката история? Опиянението от тази нова „победа" над природата дали няма да ни въведе в греховна борба с Бога?

Не за пръв път поредното чисто научно откритие е обект на злоупотреба. Да си спомним, че новите познания в бактериологията донесоха на човечеството нови ваксини и бактериологично оръжие. Електронният калкулатор „еволюира" до скрити в строго охранявани територии компютри, които с най-незначителното усилие за натискането на един клавиш биха могли да превърнат Земята в ядрено пепелище.

Напрежението в обществото расте. Спомняме си всеки стар филм на ужасите, всеки слух около отново раздуханата история на овцата Доли, всяка прочетена книга с апокалиптична фантастика и все в този дух... Колкото повече информация, теории и прогнози се изнасят в медиите по света, толкова повече нараства общата дезинформация и нервност. Как точно ще се използват новите открития?

Те не трябва да ни карат да отстъпим от най-старите и изконни човешки ценности. Необходимо е да се помисли над международен закон, който да пази отделния индивид от възможността новата информация да бъде използвана срещу него, вместо за негово благо. Закон, който да следи, от една страна, достъпът до това знание да не е приоритет само за привилегировани; но, от друга страна, да осигурява неприкосновеността на данните от индивидуалните генетични тестове. Закон, който да защитава правата на личността. И, най-важното, трябва да се предвиди опасността човек да се изкуши да се конкурира с Твореца и да стане свой „самосъздател", да се „опитва" да подобрява установения модел чрез преднамерени генетични мутации. Не за пръв път учените биха се помамили от мисълта за хомункулус; или дори за богоподобния и свръхчовека – създаден, а не роден. Ами ако това е антихристът?

Бъдещето е на прага ни. То все още прелива от възможности. Все още е многолико. В нашите ръце е отговорността, на кое от лицата му ще станем свидетели.

Десислава ГЪЛЪБОВА

За морализма и обожението

Бидейки призвани към тази голяма цел, да се съединим с Бога, да станем богове по благодат и да се наслаждаваме на това велико благословение, заради което ни е създал нашият Творец и Създател, ние живеем често пъти сякаш тази голяма, висша цел просто не съществува. И така животът ни се изпълва с неуспехи.

Светият Бог ни е създал за обожение. Ако не се обожим, целият ни живот е неуспех.

Нека да споменем някои от причините за това:

а) Потъване в житейските грижи

Може да сме заети с добри и полезни неща. Следване, професия, семейство, имоти, благотворителност. Когато гледаме на света и го ползваме с благодарност като дар Божи, тогава всичко се свързва с Него и става път към единението ни със Светия Бог. Ако обаче не се съединим с Бога, се проваляме, всичко става безполезно.

Обикновено хората се провалят, защото се увличат от тези второстепенни цели на живота си. Не слагат като първо и най-важно в живота си обожението. Погълнати са от благата на този свят и губят вечните. Отдават се изцяло на второстепенното и забравят „единствено потребното" (Лука 10:42).

Днес е налице една непрестанна заетост, непрестанна активност – може би е уловка на дявола, за да съблазни и избраните – заради която пренебрегваме спасението си. Например: днес сме заети със следване, четене, учене – не ни се отдава възможност да се помолим, да отидем на църква, да се изповядаме, да се причастим. Утре ще имаме семинари, съвети, обществени и лични отговорности – как да намерим време за Бога! Вдругиден – брак, семейни ангажименти – пак е невъзможно да се занимаваме с духовното. И ние непрестанно повтаряме на Христа, както се казва в евангелската притча: „...купих си нива и ще трябва да отида да я видя; моля те, извини ме. Другият рече: купих си пет рала волове и отивам да ги опитам; моля те, извини ме. Третият рече: ожених се, и затова не мога да дойда" (Лука 14: 18-20).

И така всички тези полезни и законни занимания губят своята стойност. Те имат истинска, същинска стойност, когато стават с Божията благодат, т.е. когато се опитваме да в ъ р ш и м всичко за слава Божия.

Всички земни занимания имат истинска стойност, когато стават с Божията благодат

Г о с п о д казва: „Но първом търсете царството на Бога и Н е г о в а т а правда, и всичко това ще ви се придаде" (Мат. 6: 33). Царството Божие е обожението, това да придобием благодатта на Светия Дух. Когато Божията благодат слезе и се възцари в човека, Бог възцарява човека. И чрез обожените хора Божията благодат достига и до останалите хора, и до обществото. Както учат светите отци, думите в Господнята молитва „да дойде Твоето Царство" означават „да дойде благодатта на Светия Дух", която с идването си обожава човека.

б) Морализмът

Духът на морализма, който ограничава християнския живот до нравственото усъвършенстване, е повлиял отрицателно на благочестието и духовността на християните. Поради западни богословски влияния често пъти преставаме да желаем обожението.

Но възпитанието на моралното култивиране е антропоцентрично възпитание, с център човека. В него предстоятелства човешкият опит, а не благодатта на Бога. Излиза, че ни спасява нашата нравственост, а не благодатта на Бога. Затова, пребивавайки в такова състояние и живот, ние нямаме истинско опитно познание за Бога, и душата не намира покой, не утолява жаждата си. Това възпитание, което положи своите изпити и се провали, не изразява истинския дух на Христовата църква и е виновно за безбожието и безразличието към духовния живот на много наши съвременници и най-вече на младите хора.

Нека всички ние, родители, учители, свещеници и всички църковни работници, в катехизаторската си дейност, в проповедите и където и да било другаде, вместо да говорим за моралното изправяне на човека, нека да водим християните към обожението, съгласно истинския дух и опит на Църквата. Добродетелите, впрочем, колкото и големи да са, не са цел на нашия християнски живот, но са средства и начини, които ни подготвят да приемем обожението, благодатта на Светия Дух, според учението на св. Серафим Саровски.

в) Антропоцентричният хуманизъм

Автономният хуманизъм като философска и социална система, отделен от Бога, създава култура на егоцентрицъм и самовлюбеност, води до безизходица за съвременния човек. Той иска да ни отдалечи от православната ни вяра в името на едно уж възвеличаване и освобождаване на човека. Има ли обаче по-голямо възвеличаване за човека от обожението?

Архим. ГЕОРГИ
Из книгата „Обожението като цел на човешкия живот"
Превод Златина ИВАНОВА

ЛИЧНОСТ И СЕМЕЙСТВО

Стремежът към свобода

или как да възпитаваме децата в любов към Бога

Човешката природа е сътворена по образ Божий. Светите отци ни учат, че една от характерните черти на този образ е личната ни свобода. В процеса на формиране възгледите си за живота и Бога децата неминуемо разбират, че свободата е духовна необходимост, и духовният им инстинкт търси свобода, макар и невинаги разумно. Родителите, избрали да следват Христовия път, често от страх не допускат детето да прекрачи границите, които са определили за себе си. Понякога това може да попречи на децата (които имат други външни условия за живот) да изградят свободно своята лична вяра, отговаряща на техния живот и техните условия. Те трябва да се учат да проявяват своята свобода на избор, и то докато сме с тях, за да ги направляваме. С израстването им трябва постепенно да отпускаме юздите и да сме готови за моментите, в които свободата на децата ни ще ни причинява мъка – тази мъка е подобна на състрадателното милосърдие на Бога, предприел „риска" на творението. Ограничаването на порасналите вече деца е елементарно разрешение; то е полесно, но по-малко ефективно от разбирането и молитвата. Ако детето е възпитано в духа Христов, ограничаване едва ли ще е нужно някога.

Свободата не означава „прави каквото искаш". Няма да помогнем на децата си, като им позволим да живеят независимо от тринадесетгодишна възраст. Определена мярка ограничения осигурява безопасност на тийнейджъра, особено когато той уважава своите родители и им се доверява. Проблемите се появяват, когато родителите са толкова строги, че детето започва да негодува срещу тях; сърцето му охладнява към всичко, на което те държат, включително и към Църквата, и дори към Христос. „Царският път" между пълната свобода и самостоятелност и излишното ограничаване трябва да се търси непрестанно, отново и отново, с молитва и разбиране.

Даже когато предварително знаем, че ще трябва да кажем „не" на молбата на юношата, нужно е действително да го изслушаме, за да почувства, че бихме удовлетворили желанието му, ако нямаше реални пречки. Иначе децата ни просто ще престанат да споделят с нас истинските си желания и проблеми. Тъжно е, когато чуеш юноши да казват: „Никога не бих посмял да кажа това на майка си", или „Баща ми ще получи удар, ако само го попитам".

Добре известните думи на блажени Августин – „Обичай и прави каквото искаш" наистина значат: „Обичай Бога – и прави каквото искаш". Това може да бъде добър девиз за тийнейджърите и за тези, които се опитват да ги водят по християнския път. Любовта към Бога е закрила и залог за покаяние, в каквито и прегрешения да изпаднем. Дете, което обича Бога, е по-защитено от дете, което е ограничавано до степен да въстане срещу Него. Едно момиче попитало възрастен християнин как трябва да танцува, а той отговорил: „Танцувай така, че да ти е весело; но се весели така, че като се прибереш в стаята си, да можеш да се изправиш пред иконата на Господа и да Му благодариш – а не да се срамуваш да Го погледнеш в очите".

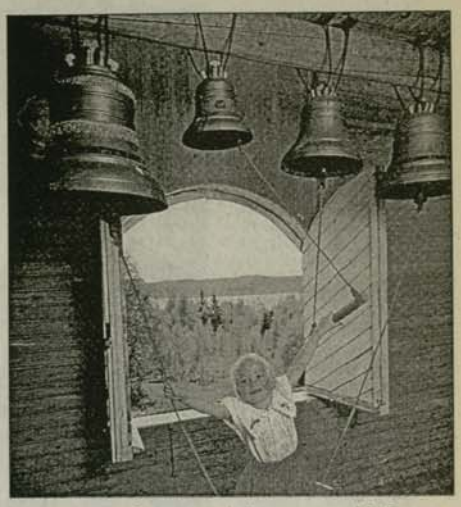

Монахиня МАГДАЛИНА
Из книгата „Децата в Православната църква днес"

ПИСМО

Драга редакция,

В бр. 11 от т. г. на практика материалите, положени в началото на вестника (стр. 3 и 4) противоречат рязко на този от стр. 7 – по-конкретно става въпрос за това „грях ли е да се ходи на дискотека", на който колежката Мария Костова отговаря със за нас (или пък „мисионерска икономия"), но като резултат не бих искал да си мисля какво би се случило, ако един ден децата ми кажат: „Татко, учителката ни по религия каза, че да се ходи на дискотека не е грях!" След като, разбира се, аз съм ги убеждавал, че там християнинът не може да търси нищо полезно за себе си, че самото „място" е създадено с цели, противоположни на Църквата, и че въобще лежи на друг път – пътя на света – широк и удобен. На тази тема – „Грях ли е да се ходи на дискотека?", би могло да се напише статия, доклад или дипломна работа, засягаща въпросите за християнската нравственост, отношението на Църквата към танците (санкционирано и от канони, напр. Лаод. 53), на кои места и явления от древния свят отговарят днешните дискотеки (понеже няма нищо ново под слънцето), за рок-, поп-, диско- и техно-рейв музиката. Поотделно материали по някои от тези въпроси са излизали, но не знам дали някой се е потрудил да ги обхване в цялост. Затова сега аз няма да правя обширно изложение, което да ги разгледа, а с цитати „ваши" – от стр. 3-4, бих искал да изтъкне неадекватността на мнението на г-жа Костова...

„Ти не си от този, а от друг свят. Следователно ти си длъжен да живееш така, сякаш си вече в оня свят" (Св. Йоан Златоуст)... и др.

Тук не става въпрос за „фарисейски" забрани: „не яж"; „не пий"; „не ходи", а за вземане на кръста и следване на Христа по тесния и скръбен път нагоре. Път през света, но не със света. А най-вече става въпрос за това да не би като искаме да „вцърковим света" да осветскостим Църквата.

С любов в Христа: П. Г.
(със съкращения)

ОТГОВОР

Грях ли е да се ходи на дискотека

Публикуваме тревожното писмо на нашия читател, защото то повдига въпроси от общ интерес, за което му благодарим.

Струва ни се, че той не е схванал добре думите на учителката по Религия Мария в материала „Живот в Църквата" („Църковен вестник", бр. 11/2000, стр. 7). Когато децата от пети клас я питат дали е грях да се ходи на дискотека, тя не отговаря „със замах" или с „мисионерска икономия" според упрека на уважаемия ни читател. Ето какъв точно е отговорът й: „... това само по себе си не е грях, но зависи кога децата се прибират вкъщи, дали се държат прилично или предизвикват момичетата и т. н.".

„Кога се прибират вкъщи" означава послушанието към родителите, а да се „държат прилично" предполага съответно християнско разбиране за приличие според евангелските заповеди, както и следващото условие.

Така Мария оставя децата да се допитат до своята съвест – твърде чувствителна в тази възраст. И ако намерят, че съвестта им на християни ги упреква, те сами ще стигнат до отговора – дали е грях, или не да се ходи на дискотека. Защото ходенето тук или там не е грях, грехът прораства в сърцето на човека.

Ясно е, че в часовете по Религия Мария не е говорила на децата само за дискотеки. Със сигурност е ставало дума за християнска нравственост, за същността на греха и светостта, за това как да прилагаме Христовите заповеди в живота. А дискотеката е само част от съблазните на света, с които всеки един се среща неизбежно. Пред всички тези съблазни стои съдбовният избор – да ги пожелаем и приемем в сърцето си или не. Опасно е да подменяме същината на този избор чрез външна забрана на съблазните.

Така именно постъпват протестантите-пуритани. И какъв е резултатът? – дискотеките, алкохолът и другите съблазни са отстранени, унищожени, заличени, а сърцата на хората още по-силно са се прилепили към тях. После идва реакцията, която е рязка и бурна – отхвърляне и на Евангелие, и на вяра, и на християнство въобще; впускане в пагубните приключения на безверието; ненавист към истинските добродетели; увличане в „свободите", страстите и удоволствията на греха. Дискотеките, алкохолизмът, сексуалната разпуснатост, наркоманията и пр., забранени от родителите-моралисти, изведнъж се появяват в пълния си разцвет, възстановени не от друг, а от тяхното поколение, отвратено от забрани и духовна сухота.

Общо взето такава е най-новата духовна история на Америка. Страна на пуританството, от нея именно идват повечето изкушения и за нашите деца тук. Никак не е случайно, че т. нар. дискотеки (и всичко, свързано с тях) и сектите – и двете са внос от Америка. Не е случайно, защото това са двете страни – съответно религиозната и мирската – на едно и също духовно падение.

Православният човек първо изследва сърцето си и се допитва до съвестта си. И не по силата на забраната, а по силата на благодатта и любовта към Христа преценява къде е грехът.

Ако заявите на една петокласничка днес, че да ходи на дискотека е тежък грях, без да сте си направили труда да й разкажете Кой е Христос и лично да й покажете какво значи да си християнин, тогава рискувате да я отблъснете първо от себе си, а чрез вас и от вярата, и от Църквата. Усилията ви като християнин възпитател ще са се увенчали с успех само тогава, когато видите, че синът или дъщеря ви по собствено убеждение са възненавидели греховните места.

Но вие не можете пред 11-12-годишно дете да излезете с цитата от св. Йоан Златоуст и да издекламирате победоносно: „Ти не си от този, а от друг свят. Следователно ти си длъжен да живееш така, сякаш си вече в оня свят". Да ис забравяме, че самият ап. Павел говори за „млечна" и за „твърда" духовна храна (вж. 1 Кор.3:2). Ако това се отнася за неукрепнали във вярата възрастни, то какво остава до малките?

Впрочем стигаме и до другия проблем, който сигурно би заинтригувал мнозина: с цитатите не бива да се спекулира. Много е важно например да се знае св. Йоан Златоуст на кого е казал тези думи и по какъв повод... Това със сигурност не са били малките петокласници от днешното българско градче Кърджали. А те биха си помислили, че „този свят" е дискотеката, а „онзи свят" е ако не отидеш на дискотека...

Накрая, още едно уточнение по писмото на нашия читател.

Целта ни като християни не може да бъде „оцърковяването на света", тъй че няма опасност и да „осветскостим" Църквата, която е Христова. Християните са сол за света, по думите на Спасителя (Мат. 5:13). Призванието ни е да свидетелстваме пред света за Христовата благодат с делата си и със светлината на истината, а не да го „оцърковяваме". „Оцърковявали" са света кръстоносците и всички знаем печалния резултат. Мисията на православието е друга – да засвидетелства в света сиянието на светостта. Такъв е смисълът на думите на св. Йоан Златоуст, а не да не ходим тук или там. Защото именно светостта не е от този свят.

Христос, Който ядял и пил с грешници (вж. Мат. 9:11), казвал на учениците Си: „Бъдете съвършени, както е съвършен и Небесният ваш Отец" (Мат. 5:48). И ги пращал да благовестят в света и сред грешниците за това, че Божието Слово е сред нас и чрез Него ни е даровано спасение, ако се отвърнем от греха.

Това Христово свидетелство ние трябва да носим и днес. И трябва да съумеем така да го носим, че то да достигне навсякъде – дори и в дискотеките. Защото там, в тъмното, може да се намерят души, по-чисти и по-праведни от нас.

Ангел ВЕЛИЧКОВ

НОВИ КНИГИ

„Божествена литургия от светия наш отец Йоан Златоуст"

Допълнено и подобрено издание, както излиза с благословението на Св. Синод на Българската православна църква. Книгата съдържа Божествената литургия на църковнославянски и на български език, свещеническите „тайни" молитви, причастни молитви и някои особености на св. Литургия, извършвана от архиерей.

Предупреждаваме, че по църковните магазини се разпространява и едно нелегитимно издание на св. литургия с друга корица, от анонимен издател. То е непълно и не носи благословението на Св. Синод на БПЦ.

Предстоятели на България

„Кириле, Сава и Клименте, Науме, вие сте като извор, предстоятели на България, светлина на Далмация, четворка на справедливостта, веселие на щастливите жители на Велеград, светилище, кланяйки се, възхваляваме славата на Седмочислениците, и с горещите застъпници Ангеларий, славния Горазд и божествения Методий."

Из „Венецианската" служба на св. Седмочисленици

Това е тропарът на Великата вечерня във „Венецианската" или „Братска" служба на св. Седмочисленици, отпечатана на гръцки език към края на XVII век.

Тази служба е напълно различна от известната Мосхополска служба на св. Седмочисленици от XVIII век също на гръцки език. За по-старата се споменава още през миналия век и някои са предполагали, че е една и съща по съдържание. Още в началото на XX век албански учен съобщава за един екземпляр, но на български език и това сведение е убягнало от вниманието на византинолози и славянолози. Сега този екземпляр се намирал във Виенската библиотека.

През 1957 г. проф. Манусо Манусакас съобщи за друг екземпляр от това ценно издание, като отбелязва, че в него има Житие на св. Сава Седмочисленик. През 1985 г. Костас Нихоритис съобщи за това откритие и за Житие на св. Сава. Междувременно проф. Ерих Трап публикува текста в Германия през 1982 г., като твърди, че началото и краят на Житието са тъждествени с „Охридската" легенда, следователно това било известното кратко житие на св. Климент Охридски. Виенският проф. Макс Деметер Пайфус поддържа същото, а след тях и Костас Нихоритис промени мнението си.

Сравнението между двата текста показа обаче, че има съществени разлики при изброяването на първите ученици на св. Кирил и Методий:

„Охридската легенда" като **житие на св. Сава** споменава Ангеларий, Климент, Наум и Горазд.

А „Охридската легенда" като **житие на св. Климент** – божествения Наум, Ангеларий и Горазд.

Освен това „Венецианската „служба е за 26 ноември, докато Мосхополската е за 23 юли. Има и други различия, които позволяват да се направи предположението, че „Охридската легенда" вероятно първоначално е била Житие на св. Сава, а след това като „общо" житие и на другия виден Кирило-Методиев ученик св. Климент.

Различна и особена е и структурата на „Венецианската" служба. В нея има три канона: за св. Ангеларий и Горазд, за св. Седмочисленици и отделно за св. Богородица. И трите са свързани с българската история и духовна култура. Даже канонът за св. Богородица е от Теодор II Ласкарис, който е бил женен за Елена, дъщеря на цар Иван Асен II, по времето, когато в Никея се възстановява Българската патриаршия.

Най-старият канон е посветен само на светите Ангеларий и Горазд. В наслова пише, че има акростих, при внимателното проучване на който се оказа, че в него е закодирано и името на писателя: „Похвала на Ангеларий с Горазд от Михаил".

Кой може да бъде този неизвестен български книжовник от IX-X в., написал на гръцки език похвала на едни от първите български светци? Синът на болярина Сондоке от Чивидалското евангелие е Михаил 867 г., синът на цар Симеон също е монах Михаил, починал през 930 година. Има един деволски епископ Михаил с ценна приписка към Историята на Скилица, но той е по-късно – XII в. Твърде съблазнително е предположението, че този Михаил би могъл да бъде българският Покръстител св. княз Борис, получил християнското име Михаил при покръстването си?

Който и да е този български книжовник, този факт отразява ранна българска традиция на култ към тези родни светци.

Третият канон е за всички св. Седмочисленици, наречени **светила на България и Далмация**, и любопитното **закрилници на Велеград**, а в канона се забелязва нарушен акростих, подобен на Канона в чест на св. Климент Охридски от Димитър Хоматиан. Досега не беше известен авторът на последния канон. Във Ватикански гръцки кодекс видях бележка за Драчкия митрополит Григорий от XIV век: „Този написа службата на св. Седмочисленици", следователно предполагам, че е открит авторът й. Проф. Иван Снегаров очертава образа на Охридския и Драчки митрополит Григорий като образован книжовник, а в Охрид и в Пловдив са запазени надписи и печати на Григорий като „архиепископ на България".

Но защо св. Седмочисленици са наречени „закрилници на Велеград"? И досега в Белград албански или Берат, който на гръцки се пише „Велеград", се съхраняват светите мощи на светите Ангеларий и Горазд в олтара на храма „Св. Богородица". Отделно от това албански учени съобщиха, че пак там имало ковчеже мощехранителница с надпис на гръцки език с имената на св. Седмочисленици. Сред тях обаче на мястото на св. Наум е посочен св. Теодор. Предполагам, че това е епископ Теодор от св. 15 Тивериуполски мъченици, участник в Първия вселенски събор в Никея 325 г., чиито мощи са били пренесени от Струмица в „епископия Брегалница" по времето на българския владетел Симеон. Тези факти дават основание за предположението, че новият храм в епископия Брегалница, където имало подготвено „българско духовенство на славянски език" според Житието на 15 Тивериуполски мъченици от св. Теофилакт Охридски, се е намирал в епископията на св. Климент Велички именно в този град Велика или Белград, а понеже епископията на св. Климент е била от Солун до Канина на Синьото море, предполагам, че и „епископия Брегалница" е тази на св. Климент.

Виенският проф. Макс Деметер Пайфус забелязва, че култът на св. Седмочисленици е запазен предимно в Албания и Македония, и по-слабо в Източна България, където имало храм едва от XX век. Друг виенски професор, вече покойник, Вацлав Мареш обаче посочи, че култ към св. Седмочисленици има само в България и Македония, такъв култ изобщо не е известен в Русия, а в Чехия и Югославия бил въведен едва в наше време – 1971 и 1986 г.

Какво означава това? Култът към светите братя Кирил и Методий и техните първи ученици, наречени на латински и италиански „Седемте апостоли на България", възниква наскоро там, където те са починали: св. Кирил през 869 г. в Рим; св. Методий – 885 г. в град Морава в Панония; св. Ангеларий – в българската столица Плиска, вероятно на 26 ноември 885 г., защото Венецианската служба е на тази дата, а неговият канон е най-старинен в нея; св. Горазд – неизвестно къде, вероятно също 885 г.; св. Наум – 910 г. в манастира му на Охридското езеро, построен „с повелението и богатството на българския цар Борис и неговия син Симеон"; св. Климент – на 25 юли 916 г. в манастира му в Охрид, където преди това княз Борис му подарил място за отдих; и св. Сава – неизвестно кога и къде. Фактът, че има отделен канон само за двама ученици – Ангеларий и Горазд – преди общата почит, показва, че твърде рано те са били канонизирани в България. В Бориловия синодик, съставен за събора през 1211 г., се изброяват българските християнски царе, след това се казва „вечна памет" на св. Кирил и Методий и техните ученици, които се потрудили за славянската книжнина и накрая се споменават преславските патриарси. Следователно това е първото българско възраждане към класическата българска Кирило-Методиевска традиция от златния век на старобългарската книжнина и култура. А понеже от времето на св. княз Борис-Михаил България е била до Синьото море, естествено е във Велеград да бъдат събрани мощите на тези първи български светци, наречени тук „Предстоятели на България" и закрилници на българския Велеград.

Ст. н. с. Трендафил КРЪСТАНОВ

Международен обществен фонд „Единство на православните народи" в България

Международният обществен фонд „Единство на православните народи" е неправителствена организация, която има за цел да подпомага дейността на православната общественост в стремежа ѝ за постигане на единство в православното семейство.

От създаването си през 1997 г. в Москва, където е неговата централа, той откри свои поделения в Украйна, Беларус, Гърция, Израел, Ливан и България. Предстои разширяване на дейността му и в други страни, които са свързани с утвърждаването на Православието от Рождението на нашия Господ Иисус Христос до наши дни. Попечител на фонда е Негово Светейшество Алексий II, Патриарх Московски и на цяла Русия.

Международната дейност на фонда е насочена да подкрепя мероприятията на Европейската интерпарламентарна асамблея по Православието и свързаните с нея инициативи на представителствата в различните страни.

В страните, в които има открити поделения или представителства на фонда, неговата дейност се насочва към подкрепа на поместната Православна църква и програмата му се осъществява с благословението на Светия Синод на съответната Църква.

В България фондът откри свое представителство през август 1998 г. със съгласието на Негово Светейшество Българския патриарх Максим. Представителството работи по обща програма с българска неправителствена организация – „Фонд за културно единство на православните народи", чиято програма получи благословението на Светия Синод на Българската православна църква.

Програмата, наречена „Програма 2000", включва освен участие на български представители в международните мероприятия на фонда, също и развиване на дейност в подкрепа и помощ на Българската православна църква.

През настоящата година през март в София бе проведена международна младежка среща „Православната младеж в 21-ви век", в която взеха участие младежи от Македония, Югославия, Молдова, Беларус, Украйна, Естония, Русия. От българска страна участваха представители на Богословския факултет към СУ „Св. Климент Охридски", на български неправителствени организации с разгърнати програми в помощ на Православието, като фондация „Покров Богородичен", Православен център за църковно-държавни и междуцърковни отношения, фондация „2000 години Рождество Христово". Присъстваха още млади богослови от Софийската духовна семинария заедно с отец ректора архим. Сионий, протосингелът на Софийска митрополия архимандрит Николай, представители на политически младежки организации. Негово Светейшество Българският патриарх Максим лично посрещна младежите на среща в Светия Синод след службата в храм „Св. Александър Невски".

Във връзка с провеждането на реформите в здравеопазването и социалната сфера представителството на фонда финансира и организира курс от лекции по тези проблеми в няколко града – София, Видин и Пловдив, където с разрешението и благословението на патриарх Максим и митрополитите Видински Дометиан и Пловдивски Арсений, църковни служители бяха запознати от квалифициран специалист с основните положения в държавни закони и наредби, касаещи Българската православна църква. Лекциите бяха безплатни за слушателите. Въпреки че те не бяха посетени достатъчно, смятаме инициативата за успешна.

В поредицата разгледани въпроси беше открит пропуск в Закона за здравното осигуряване, свързан с особения статут на монаси, монахини и послушници. Тези, които са дали обет за нестяжание, не се третират от закона. Светият Синод на Българската православна църква е намерил решение, но то спасява временно ситуацията при такъв брой монаси и монахини, какъвто има днес в България. Правилно е законодателите да имат предвид този случай и се надяваме, че през есента ще се намерят приятели на БПЦ и Фонда сред депутатите, които ще внесат поправка в Закона за здравното осигуряване.

Елисавета МИЛЕНОВА, ръководител на Представителството на МОФ „Единство на православните народи" и председател на Християнското женско движение

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2000 г.

„Църковен вестник"

1 година	14,40 лв.
6 месеца	7,20 лв.
3 месеца	3,60 лв.
Цена на 1 брой	0,40 лв.

сп. „Духовна култура"

Поради възобновяване поредността от 12 броя годишно цените за абонамента се променят съответно:

1 година	12,00 лв.
6 месеца	6,00 лв.
3 месеца	3,00 лв.
Цена на 1 брой	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище" №4
тел. 987-56-11
факс 989-76-00
Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Биохим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя" № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомняме, че „Църковен вестник" съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.